

Argipäeva ilu tajud ära oodates

Margus Mikomägi

Lauri Lagle lavastuses “Sa oled täna ilusam kui homme” ei olnud loosungina sõnastatavat ja mõjuvat lugu. Mõni päev pärast esietenduse nägemist mõtlen, et emotsionaalsed suhted põhinevad ilumeelel.

Selle lavastuse mõju ei ole mu jaoks tavaline teatrielamus. Miski samasugune tunne on sealt pärit nagu paar nädalat tagasi, kui vana ökoloog me õitsemist lõpetava käokinga kasvamist vaatas ja nentis, et see taim elab sama vanaks nagu puud. Tõepoolest mäletan seda lille üle 20 aasta samas kohas – vahel suuremana, vahel väiksemana – kasvamas-õitsemas, aga kunagi ei ole osanud mõelda tema püsivusele. Veel vähem võrrelda teda käokingade taga kasvava põlise vahtrapuuga. Ma seda vahtrat kallistades kah käsi kokku enam ei saa. Käoking on sõrmejämmedune ... nad on ehk ühevanused. Ilusad ja inimese taibu jaoks põlised.

Ootused ja varjundid

Eelnenud näitega tahtsin illustreerida teatri ökosüsteemi. Seda, et minu jaoks oli Lauri Lagle ja näitetrupi lavastus nagu mudel looduse toimimisest. No pean taas tooma näite oma aiast. Istusin päev pärast esietendust oma aias kännu otsa ning tõstsin kärusse puude alla kukkunud ja kokku riisunud õunapabulaid. Sõrmeotsad jõudsid maani ja sattusid vihmaussile.

Esimese hooga tahtsin ta maa seest välja tõmmata ja kaugemale visata. Uss ei lasknud, kaevas ennast sabapidi sügavamale. Siis alles jõudis mu pähe, et see ongi suur vihmauss, kellel maa sees oma urg, oma kodu. Kui oleksin ta viinud mõne meetri kaugusele lillepeenrasse, oleksin jätnud ta koduta.

Lagle lavastusega seoses mõtlesin ka Andres Ehini sõnaseadmisest. See luuletus: „sügas, kased kollased /sügas, vahtrail kirjud lehed / sügas, raagus puud ja udu /sügas, linnud lõunamaale / sügas, hirmutis puil ja põõsail / sügas läbi – pekine paugub”.

Teatri ökosüsteemist rääkides: mulle oli tähtis, et Von Krahli teatri esietendus tehti seal, kus NO-teater lõpetas. Tegid see trupp, mis igapidi NO-teatriga seotud. Kui mitte muud, siis see lõi ootuse atmosfääri. Ja ma ei pidanud pettuma.

Veel kord põikan sirvima looduse raamatut. Selle lavastuse lavakujunduse dominant oli valge suur tagaekraan, millel muutusid värvid. Ja minu jaoks oli ekraanil vahel päike, vahel kuu. Vahel oli päike kuu, ja ka vastupidi. Kui jälgida, siis just nii sünnib looduses. Valguse üleminekuid märkame enamasti siis, kui see sünnib järsult – plaks, ja päike kaob pilve taha, pimeneb. Aga kõige vägevamad valguse muutused on ikka siis, kui õhtu tuleb aeglaselt. Siis vahetuvad varjundid.

Mu jaoks oli lavastus nagu katkend oma viimase kahekümne aasta elust. Umbes nii kaua, ehk pisut vähem, olen ikka püüdnud argipäeva askeldusi ja tühikargamist luuletuste lugemisega peletada. Ei saa hetkel käsi südamele kinnitada, et see mind ongi aidanud igapäevavarutiinist vabaneda, aga päevadele suurema sisu ning mu enda jaoks kaalukamaid mõtte ja märkamise suundasid on andnud kindlasti.

Poesia võitis

Ka sellele mõtlesin, et seal, kui kõik algab ja seitse inimest koguneb pika laua taha, hakatakse kõnelema, mis tööd keegi teeb. Etenduse kulgedes kaob ametiidentiteet ära. Elus on ka nii – ühel hetkel selgub, et tähtis pole mitte amet, vaid inimene ja tema väärtused.

Dramaturg ei olnud tahtnud tegelastele uusi nimesid panna. Seega tegelane Rasmus, kes vaatajate jaoks Rasmus Kaljujärv, osutus santehnikuks. Laua otsas istus tippkirurg... Niisama kiiresti, kui ameti staatus mu pähe jõudis, see sealt ka kadus. Sest Rasmus ei mänginud peldikute

parandajat, vaid luuletused hakkasid ilmuma seltskonna ellu argijuttude vahel. Lauri Lagle ei lavastanud ja näitlejad ei mänginud üht tähtsamaks kui teist. Küllap oligi nii mõeldud, et igas vaatajas võiksid tekkida oma mõttejupid, seosed ja mälopildid.

Mis teha, kui mulle sealsest luulekatkete massist mõtlemiseks jäi pähe pika Katariina Tamme öeldud mõte, et esimene pettumus oli tema jaoks liig mis liig, et seda ta andeks ei anna!

Küsite ehk, et mis see tähendab: emotsionaalsed suhted põhinevad ilumeelel. Saan vastata vaid nii, et ei vasta. Sellest saab aru, kui katsute enda jaoks üheselt sõnastada, mis on armastus. Olen kindel, et tekkivaid mõtteid üles kirjutades või retsiteerides pörkate kokku trafarettide ja banaalsusega. Koguni selliselt, et hakkab häbi nii mõelda. Siis võtke appi poeesia, ka teiste kirjutatud luuletused, ja kohe asetuvad asjad paika. Isegi siis, kui lugemise või mõtlemise vahele heliseb telefon ja teile pakutakse sealt pesupulbrit.

Mina sain Lauri Lagle lavastusest kinnitust oma mõttele, et head asjad jäävad inimese külge kinni ka siis, kui neile keskendunult tähelepanu ei pööra kogu aeg. Peaasi on enda meeled neile sihtida. See ehk ongi see teeots, mida ihkame vahel leida keset argisekeldusi täis elamist.

Kaks päeva läks mul aega, et mõtestada selle näiteseltskonna üht tegevust kogu lavastuse ajal – nimelt katsid nad lauda linade ja linikutega, tõstes luulekogud alati lina peale. See, et katta laud linaga ja asetada sinna luulekogude kuhil, on tähtis mõte. Hea, et seda nägin. Kuidas näitlejad seda tegevust võtsid, ma ei saa teada.

Lõpetuseks: see on ju sulatõde, et ma olen täna ilusam kui homme!

”Sa oled täna ilusam kui homme”

Lavastaja ja kunstnik Lauri Lagle.

Laval Mari Abel, Ingmar Jõela, Rasmus Kaljujärvi, Jörgen Liik, Katariina Tamm, Markus Truup, Marika Vaarik.

Helikujundaja Jakob Juhkam.

Valguskunstnik Siim Reispass.

Kostüümikunstnik Jaanus Vahtra.